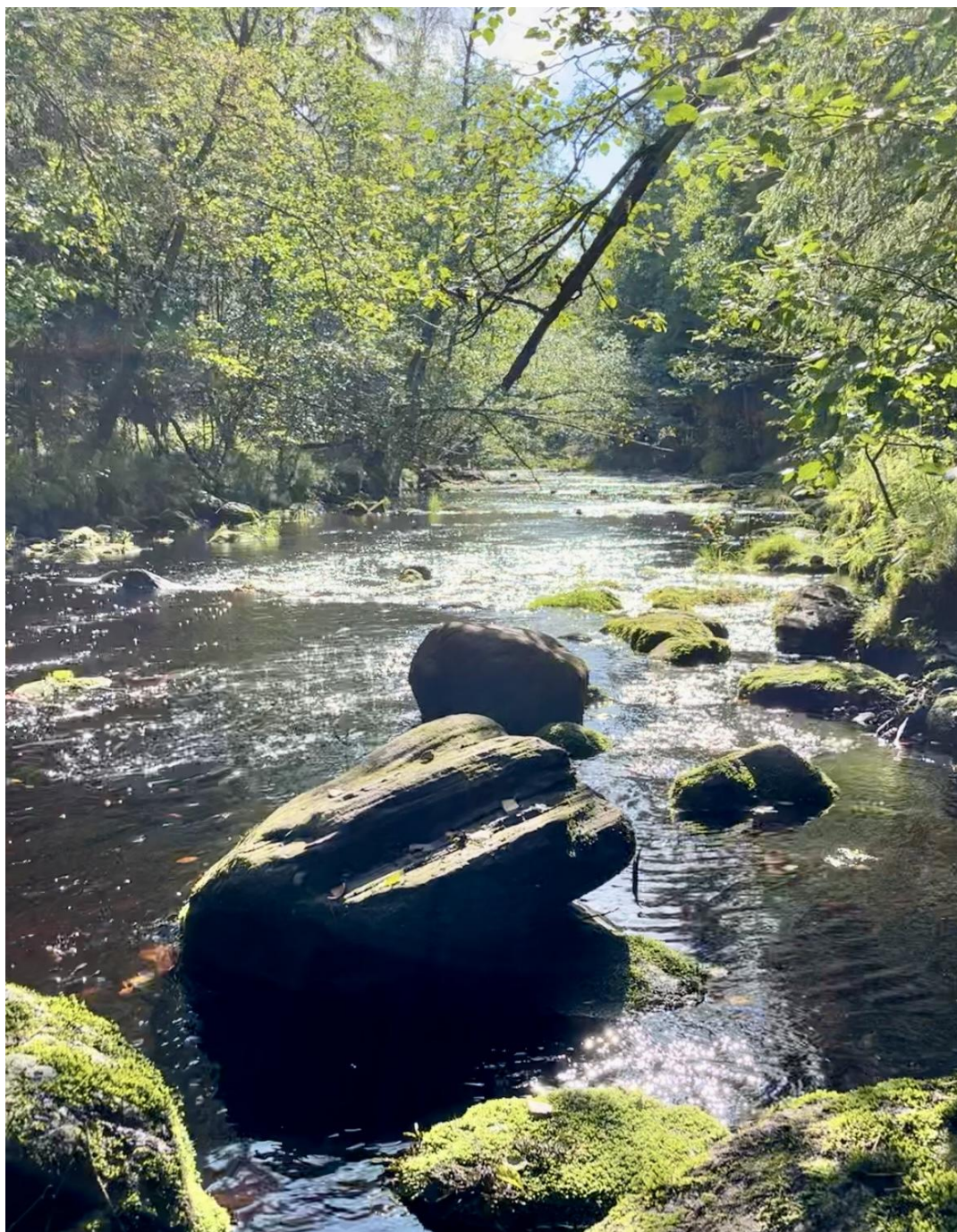

PYHÄNNÄN TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2025

Kuvaaja: Sari Rimpeläinen-Knuutinen, kuva on vuonna 2025 pidetyn Pyhätä minun silmin –valokuvakilpailun satoa

Puheenjohtajan katsaus

Uusi tarkastuslautakunta on päässyt syksystä lähtien tutustumaan laajasti hallintokuntien toimintaan ja talouteen eri viranhaltijoiden esittelemänä.

Vaikka tilanne on ollut haastava niin kotimaassa kuin maailmalla, ovat Pyhännän kunta ja kunnassa toimivat yritykset pystyneet jatkamaan toimintaansa ja jopa kasvamaan. Kunnan väkiluku on kasvanut ennätysvauhtia ja työllisyys on pysynyt maakunnan parhaimmistossa.

Kunnan talous oli täpärästi ylijäämäinen. Jo toisena vuonna peräkkäin verotulot toteutuivat ennakoitua heikommin, mutta valtionosuuksien arvioitua suurempi määrä pelasti kunnan talouden. Kunnan lainakantaa onnistuttiin kuitenkin pienentämään, mikä on positiivista tulevia investointitarpeita ajatellen.

Haluamme kiittää kunnan viranhaltijoita, luottamushenkilöitä ja tarkastuslautakunnan sihteerä Anna Similää hyvin sujuneesta yhteistyöstä.

Pyhännällä 10.5.2026

Markku Mustonen

Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja

1. Tarkastuslautakunta

1.1. Tarkastuslautakunnan tehtävät ja arviointikertomuksen tavoitteet

Kuntalain mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on kunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestäminen ja arviointi. Tarkastusta varten valtuusto on valinnut tilintarkastusyhteisön, joka vuosille 2023–2026 on KPMG Finland Oy.

Vuodesta 2017 lähtien tarkastuslautakunnan tehtävänä on ollut kunnan luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden sidonnaisuuksien ilmoitusvelvollisuuden noudattamisen valvonta.

Tarkastuslautakunnan arvioinnin tulokset raportoidaan valtuustolle vuosittain kirjallisessa arviointikertomuksessa. Arviointikertomuksen keskeisin tarkoitus on arvioida:

- Ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet?
- Onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla?

Erityisesti huomiota kiinnitetään niihin asioihin, jotka eivät ole toteutuneet suunnitellusti.

Tarkemmin eriteltynä tarkastuslautakunnan arviointitehtävät voidaan jakaa seuraavasti:

- Kuntastrategian toteutuminen
- Talousarvion tavoitteiden toteutuminen
- Toiminnan tuloksellisuus
- Alijäämän kattaminen (jos on)

Kunnan toiminnan tuloksellisuutta arvioitaessa lautakunta ottaa huomioon:

- Kunnan tehtävät kuntalain mukaan
- Kuntastrategia
- Onko panoksen, tuotoksen, vaikutuksen ja vaikuttavuuden välinen suhde tasapainossa?
- Panos = varattu määräraha (esim. lääkäripalveluun varattu summa)
- Tuotos = tuotettu palvelu (esim. vastaanottopäivät)
- Vaikutus = palvelun välitön vaikutus (esim. vastaanotolla käyneiden henkilöiden lukumäärä)
- Vaikuttavuus = palvelun pitkän ajan vaikutus (esim. vaikutus kuntalaisten hyvinvointiin)

1.2. Tarkastuslautakunnan kokoonpano

Tarkastuslautakunta toimii suoraan kunnanvaltuuston alaisuudessa. Kuntalain mukaan tarkastuslautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan on oltava valtuutettuja tai varavaltuutettuja. Nykyisen lautakunnan toimikausi alkoi heinäkuussa 2025 ja päättyy toukokuussa 2029. Lautakunnan sihteerinä on toiminut kunnan tietohallintosihteerinä.

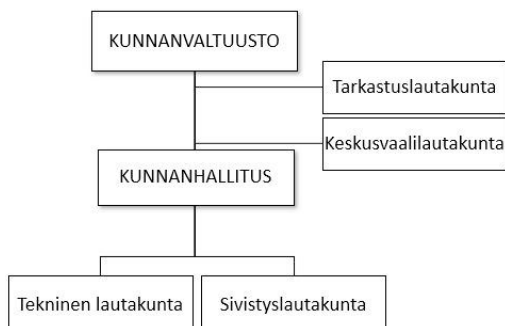
Tarkastuslautakunta 2025-2029	
Varsinainen jäsen	Henkilökohtainen varajäsen
Markku Mustonen (pj.)	Henri Koskelo
Matti Leiviskä (vpj.)	Arto Mikkonen
Erika Utriainen	Ritva Leiviskä
Tiia Matikainen	Johanna Juntunen

Matti Leiviskä on esteellinen Asunto Oy Pyhännän Tavastkengän ja Tiia Matikainen Pyhännän Vesi Oy:n arvioinnissa koska he ovat hallitusten jäseniä. Lisäksi Tiia Matikainen on esteellinen arvioimaan Ukonojankartanon, As Oy Kirkkotien ja Pyhännän teollisuushalliyhtiön toimintaa, koska hänen puolisonsa toimii niiden isännöitsijänä. Tiia Matikainen on myös esteellinen arvioimaan keskusvaalilautakunnan toimintaa, koska on lautakunnan jäsen. Muita pysyviä esteellisyyksiä ei ole lautakunnan tiedossa.

1.2.1 Pyhännän kunnan organisaatio

Pyhännän kunnan organisaatio jakaantuu kolmeen osastoon: hallintoon, sivistykseen ja tekniseen. Lautakuntia on neljä: tarkastuslautakunta, keskusvaalilautakunta, sivistyslautakunta ja tekninen lautakunta.

Kunnanhallitus seuraa perusturvan toteutumista sen siirryttyä Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen alaisuuteen kokonaisuudessaan vuoden 2023 alussa.

1.3 Tarkastuslautakunnan toiminta

Tarkastuslautakunta kokoontui kuusi kertaa. Päätöksenteko lautakunnassa tapahtui puheenjohtajan esittelyn pohjalta. Lautakunnan sihteerinä toimi tietohallintosihteerinä Anna Similä. Pyhännän kunnan tilintarkastajana toimi KPMG:n nimeämänä JHTT Elina Pesonen. Kokouksiin osallistuivat usein tilintarkastajat Johanna Raunio ja Mikko Syynimaa.

Päivämäärä	Aihe	Asiantuntijat/tutustumispaikka
10.02.2025	<ul style="list-style-type: none">Kunnan yleishallinnon, kuntayhteistyön, kuntakonsernin, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan esittely.Lautakunnan käyttösunnitelma vuodelle 2025.	<ul style="list-style-type: none">KunnanjohtajaHenkilöstö- ja talousjohtajaKunnanhallituksen pj.Vesiyhtiön toimitusjohtajaTytäryhtiöiden hallitusten pj:t.
14.04.2025	<ul style="list-style-type: none">Kunnan tilinpäätöksen esittely.	<ul style="list-style-type: none">KunnanjohtajaHenkilöstö- ja talousjohtajaKunnanhallituksen pj ja vpj:t
15.05.2025	<ul style="list-style-type: none">Tilintarkastajan loppuraportti.Tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen laatiminen.	<ul style="list-style-type: none">Ei asiantuntijoita.
06.10.2025	<ul style="list-style-type: none">Katsaus kunnan talouteen ja toimintaan 2025.Tilintarkastuksen työohjelma.Arviointisuunnitelma 2025-2029 ja työohjelma vuodelle 2025.Lautakunnan talousarvion toteuma ja osavuosisiraportti.Lautakunnan talousarvioesitys.Pysyvät esteellisyydet.Lautakunnan kokouskäytänteet.	<ul style="list-style-type: none">Kunnanjohtaja.
10.11.2025	<ul style="list-style-type: none">Kunnan talousarvion toteuma 1.1.-31.8.2025.Sivistysosaston toimintojen ja talouden esittely 2025-2026.	<ul style="list-style-type: none">KunnajohtajaHenkilöstö- ja talousjohtajaSivistysjohtajaSivistyslautakunnan pj.
15.12.2025	<ul style="list-style-type: none">Teknisen lautakunnan toimintojen ja talouden esittely 2025-2026Tilintarkastajan väliraportti 2025.Sidonnaisuusilmoitukset.	<ul style="list-style-type: none">Tekninen johtaja.

2. Pyhännän kuntastrategian toteutuminen

Kuntastrategiassa määritellään kunnan toiminnan ja pitkän aikavälin tavoitteet. Pyhännän kunnanvaltuusto hyväksyi vuosia 2022–2025 koskevan kuntastrategian 24.1.2022. Sen visiona on ”Menestyvä Pyhäntä”. Toimintatapana on ”Huolenpitoa yhdessä”, mikä jaetaan neljään osa-alueeseen: huolenpitoa ihmisistä, yrityksistä, ympäristöstä ja maineesta.

Strategien keskeinen mittari on kunnan asukasluvun kehitys. Vuoden lopussa asukasluku oli 1679, missä oli lisäystä 38 asukasta edelliseen vuoteen verrattuna. Pyhännän suhteellinen kasvu (2,32 %) oli maakunnan suurin ja koko maan toiseksi suurin Pelkosenniemen jälkeen. Esimerkiksi Oulussa, jossa kasvu oli seuraavaksi voimakkainta Pohjois-Pohjanmaalla, oli vastaava luku vain 0,65 %.

Toinen tärkeä mittari, työttömien työnhakijoiden osuus, oli koko vuoden noin 8 prosentin tuntumassa. Vuoden lopussa luku oli 7,8 %, mikä oli maakunnan toiseksi alhaisin Limingan jälkeen.

Kunnassa toimivan teollisuuden kehityksen perusteella hyviä kasvulukuja voi olettaa tulevillekin vuosille. Esimerkiksi LapWallin suurinvestointi tuotanto- ja varastotiloihin valmistui vuonna 2025, ja muidenkin teollisuusyritysten kasvu jatkui haastavista ajoista huolimatta.

Vuoden lopussa kunnanvaltuusto hyväksyi uuden kuntastrategian vuosille 2025-2029. Sen mukaan ”Pyhäntä pysyy ja pystyy”. Uuden strategian toteutumista seurataan tulevien vuosien arviointikertomuksissa.

Huolenpitoa ihmisistä

Päätettiin ottaa käyttöön kotihoidontuen kuntalaisä kokeilumuotoisena vuonna 2026. Kokeilun tavoitteena on tukea lapsiperheitä, vapauttaa paikkoja varhaiskasvatuksen ryhmiin ja vähentää varhaiskasvatuksen työvoiman tarvetta. Kokeilun vaikutuksia seurataan ja sen jatkosta päätetään seuraavan talousarvion käsittelyn aikana.

Kylätalkkaritoimintaa jatkettiin ja sen käyttö lisääntyi.

Huolenpitoa yrityksistä

Kunnan halliyhtiö osti Jukkatalon konkurssipesän rakennuksineen. Osa kiinteistöstä ja rakennuksista myytiin edelleen Lapelland Oy:lle, joka aloitti uuden tuotantorakennuksen rakentamisen. Halliyhtiölle jääneissä tiloissa aloitti Jokilaaksojen koulutuskuntayhtymä JEDU:n järjestämä ammattikoulutus. Perustaitojen kouluttaminen tapahtuu Taitotuvassa, minkä jälkeen ammattiin oppiminen tapahtuu suurelta osin läheisissä yrityksissä.

Kunta hankki tulevia tarpeita varten muitakin kiinteistöjä, jotka sijoittuvat Leiviskänkankaan teollisuusalueen läheisyyteen (Koivumäki, Ristikko, Leiviskä). Toisaalta määräaloja myytiin mm. LapWall Oyj:lle ja Salvos Oy:lle.

Kunta edisti Konnunsuon tuulivoimapuiston kaavoittamista. Tähän liittyen kunta osti kaava-alueelle sijoittuvan metsäkiinteistön. Konnunsuo on ainoa Pyhännällä vireillä olevista tuulivoimahankkeista, joka hyväksyttiin Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavaan.

Huolenpitoa ympäristöstä

Kunta sitoutui jatkamaan Siikajoen vesistöalueen vesistökuunnostusverkostossa vuosina 2026-2029. Verkoston muodostavat jokivarren kunnat ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus. Lisäksi kunta myönsi avustuksen Pöyrynkosken ennallistamishankkeeseen, mikä on keskeisin ennallistamiskohde Siikajoen vesistöalueella.

Huolenpitoa maineesta

Pyhännän kunta ja kunnassa toimivat yritykset olivat vuoden aikana esille useissa eri medioissa hyvin myönteisessä valossa. Kunnan omat sosiaalisen median kanavat ovat kehittyneet jatkuvasti paremmiksi ja ammattitaitoisemmin hoidetuiksi.

3. Keskeiset havainnot toimialueittain vuodelta 2025

3.1. Yleistä

Pyhännän kunnanvaltuusto kokoontui vuoden aikana yhdeksän kertaa. Vanhan valtuuston toimikausi päättyi toukokuun lopussa, ja uusi valtuusto aloitti toimintansa kesäkuun alussa.

Kunnan uusi hallintosääntö hyväksyttiin syyskuussa. Lakimuutoksista johtuvia päivityksiä olivat mm. työllisyyspalveluiden siirtyminen kunnille. Kunnan omista tarpeista nousut muutos oli hallintojohtajan viran perustaminen. Virka täytettiin määräaikaisena vuosille 2025-2026.

3.2. Kunnanhallitus

Kunnanhallitus kokoontui vuoden aikana 16 kertaa. Useimmat kunnanhallituksen tekemistä päätöksistä liittyvät aiemmin esiteltujen strategisten tavoitteiden toteuttamiseen.

Kunnanhallitus ei ole tehnyt päätöstä soteikiinteistöjen yhtiöittämisestä tai yhtiöittämättä jättämisestä. **Tarkastuslautakunta edellyttää kunnanhallitusta tekemään päätöksen viipymättä.**

3.3. Keskusvaalilautakunta

Keskusvaalilautakunta kokoontui vuoden aikana seitsemän kertaa. Lautakuntaan työllisti huhtikuussa järjestetyt kuntavaalit. Vaalien äänestysprosentti oli 56,8 %.

3.4. Sivistyslautakunta

Sivistyslautakunta kokoontui neljä kertaa. Sivistysosastolle tehtiin henkilöstökysely. Aiemmin tehdyn kuntokartoituksen perusteella mm. korjattiin luokkien lattioita, puhdistettiin ilmanvaihto ja korjattiin alakoulun seiniä.

Perustopetuksen, esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen henkilöstökulut kasvoivat lasten arvioitua suuremman tuentarpeen vuoksi. Lisää henkilöstöä jouduttiin palkkaamaan varhaiskasvatukseen lasten määrän kasvaessa. Koulukuljetusten kustannukset kasvoivat

kilpailutuksen jälkeen. Näiden yhteisvaikutuksesta sivistysosaston talousarvio ylittyi 164 435 €. Ylitys on merkittävä. Sivistysosaston toimintakulut kasvoivat -362 373 € arvioitua suuremmiksi, mutta samaan aikaan kasvaneet toimintatuotot kattoivat osan menojen kasvusta. **Tarkastuslautakunnan mielestä näin nopea menojen kasvu ei ole kestävä kunnan talouden kannalta ja kehottaa seuraamaan sivistysosaston menokehitystä tarkemmin jo toimintavuoden aikana.**

3.5. Tekninen lautakunta

Tekninen lautakunta kokoontui neljä kertaa. Lautakunta päätti hankkia varavoimakoneita kunnan hyvinvointitaloon ja koulukeskukseen. Merkittävämpiä rakentamislupia myönnettiin Lapelland Finland Oy:lle ja Salvos Oy:lle.

Teknisen osaston talousarvio ylittyi 292 630 eurolla, mikä on suhteellisesti paljon suurempi ylitys kuin sivistysosastolla. Ylityksen syytä ei avata selkeästi tilinpäätöksessä. Se näyttää kuitenkin koostuvan isolta osin palvelujen ostoista. **Tarkastuslautakunta edellyttää, että myös teknisen osaston pysymiseen talousarviossa kiinnitetään enemmän huomiota talousarviovuoden aikana ja talousarviopoikkeamat perustellaan selkeästi tilinpäätöksessä.**

3.6. Kuntakonserni

Kunta myönsi omavelkaisen takauksen Koy Ukonojankartanon 1,1 miljoonan euron lainalle, jolle maksettiin pois vanhoja, kalliita lainoja ja selkeytettiin yhtiön lainakantaa. Yhtiö valmistautuu uuden rivitalon rakentamiseen vuonna 2026. Yhtiön toiminta on kehittynyt huomattavasti parempaan suuntaan ja talous on saatu vakaammalle pohjalle.

Teollisuushalliyhtiö osti Jukkatalon konkurssipesän kiinteistön. Toisaalta halliyhtiö myi LapWallille sen käytössä olleet hallit. Yhtiön toiminnalliset tavoitteet saavutettiin, mutta tulos jäi alijäämäiseksi.

Pyhännän Vesi Oy:n uusi putkilinja Pitkällekankaalle valmistui. Seuraavaksi on vuorossa pumppaamon rakentaminen. Hankkeella on suuri vaikutus veden riittävyydelle ja huoltovarmuudelle. Vuoden aikana kunta hankki lisää vesiyhtiöihin osakkeita, minkä jälkeen kunnan omistusosuus yhtiöstä on noin 80 %.

Tarkastuslautakunta suosittelee edelleen tarkastelemaan osakkeiden alaskirjaustarvetta Pyhännän teollisuushallien, As. Oy Ukonojankartanon ja As. Oy Kirkkotien osalta.

Muiden tytäryhtiöiden toiminnasta ei ole erityistä huomioitavaa.

4. Talous

Kunnan talousarvio toteutui pääosin suunnitellusti. Kunnan tilinpäätös oli 33 478 euroa ylijäämäinen, mikä oli selvästi suunniteltua vähemmän. Konsernitiinpäätös oli 7 448 euroa ylijäämäinen. Kunnan vuosikate ei riittänyt kattamaan poistoja. Lainanhoitokate heikkeni, mutta kassan riittävyys parani 30 päivään (19 päivää vuonna 2024).

Verotulot kasvoivat 6,6 % edellisestä vuodesta mutta jäivät silti alle arvioidun määrän. Verotuloista 34 % muodostui kiinteistöveroista, 14,6 % yhteisöveroista ja loput kunnallisverosta. Verotulojen ohella myös valtionosuudet kasvoivat 20 %. Kasvu oli ennakoitua suurempi.

Kunta ei nostanut uutta pitkäaikaista lainaa, vaan lainakantaa pystyttiin alentamaan merkittävästi vuoden aikana. Suhteellinen vähennys oli suurin koko Pohjois-Pohjanmaalla. Lainakanta laski 11 miljoonasta eurosta 9,6 miljoonaan euroon, ja asukasta kohden laskettuna 6734 eurosta 5747 euroon. Tämän seurauksena kunnan omavaraisuusaste ja suhteellinen velkaantuneisuus kohentuivat. Lainamäärä on edelleen korkea, ja sitä pitää pyrkiä laskemaan ennen suureja investointeja.

Kunnan talouden ennustettavuutta ja hallintaa pyrittiin parantamaan nostamalla lainasalkun suojausastetta 45 prosentista 60 prosenttiin.

5. Konserni- ja omistajaohjaus

Kuntakonserniin kuuluvat yhtiöt raportoivat toiminnastaan ohjeistuksen mukaan. Niiden kanssa tehdään jatkuvasti tiivistä yhteistyötä kunnanjohtajan ja kunnanhallituksen puheenjohtajan johdolla. Omistajaohjausta pyydetään ja annetaan tarvittaessa myös kunnanhallituksen kokouksessa. Vuonna 2025 kunnanhallitus käytti omistajaohjausta ja kielsi teollisuushalliyhtiötä ostamasta Neco Elements Oy:n käytössä olevan teollisuushallin.

Kunnan konserniohje on hyväksytty vuonna 2019. **Lautakunta suosittelee konserniohjeen päivittämistä.**

6. Sisäinen valvonta ja riskien hallinta

Pyhännän kunnan sisäisen valvonnan ohjeen mukaisesti kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä vastaa kunnanhallitus. Kunnanjohtaja vastaa sisäisen valvonnan toimivuudesta. Osastopäälliköt ovat vastuussa oman tulosalueensa sisäisestä valvonnasta. Konsernijohto vastaa kuntakonsernin ohjauksesta ja valvonnasta.

Kunnassa on noudatettu säännöksiä, määräyksiä, ohjeita ja tehtyjä päätöksiä.

Pyhännän kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje on otettu käyttöön 1.1.2018. Koska kunnan oma toiminta ja toimintaympäristö ovat tämän jälkeen muuttuneet monin tavoin, **lautakunta edellyttää ohjeen päivittämistä.**

7. Tarkastuslautakunnan esitys valtuustolle

Tarkastuslautakunta jättää kunnanvaltuuston käsiteltäväksi arviointikertomuksen vuodelta 2025. Tarkastuslautakunta esittää, että valtuusto pyytää arviointikertomuksessa tehdyistä havainnoista ja suosituksista lausunnon lautakunnilta ja kunnanhallitukselta. Vastaukset toimitetaan tiedoksi valtuustolle ja tarkastuslautakunnalle.

Tilintarkastuskertomuksen mukaan kunnan hallintoa on hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti. Tarkastuslautakunta yhtyy tilintarkastajan esitykseen tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapauden myöntämisestä tilivelvollisille.

Pyhännän kunnan tarkastuslautakunta 11.5.2026

Markku Mustonen
Puheenjohtaja

Matti Leiviskä

Erika Utriainen

Tiia Matikainen